

Göteborgs Universitet  
Institutionen för journalistik- och masskommunikation (JMG)  
Medie- och kommunikationsvetenskap

# Musiknedladdning och attityder

## – En kvalitativ intervjustudie

Peter Freibergs  
Linda Solberg  
Uppsatsarbete  
Fördjupningskurs, vårterminen 2007  
Handledare: Annika Bergström

## Abstract

Titel: Musiknedladdning och attityder – En kvalitativ intervjustudie

Författare: Peter Freibergs och Linda Solberg

Handled.: Annika Bergström

Kurs: Fördjupningskurs VT-07

Syfte: Vårt syfte att undersöka ungdomars/unga vuxnas attityder till olaglig nedladdning av musik och koppla samman det med livsstil och beteende.

Metod: Kvalitativ intervjustudie.

Material: Tio stycken respondenter

Huvudres.: Fyra av tio respondenter hade övervägande positiva attityder. Tre av tio hade övervägande negativa attityder och tre av tio hade blandade attityder.

Lättillgängligheten och att det är gratis är viktiga argument för de positiva. Man kan provlyssna och upptäcka ny musik samt få tag på sådant som annars kan vara svårt att få tag på. Ur artisters synvinkel ses det som positivt att de kan nå ut med sin musik .

Negativa argument är att man stjälar någons musik, vilket i slutändan gör att artisterna inte har råd att producera mer musik och att skivaffärer då också försvinner. De pekar även på lagen som ger stränga straff.

Sambandet mellan attityd och beteende ser olika ut för olika personer. Personer med övervägande positiva attityder gentemot fildelning upplever ingen kognitiv dissonans (tankekonflikt eller obehag) då deras attityder och beteenden överensstämmer. Personer med övervägande negativa attityder gentemot fildelning upplever, enligt teorin, kognitiv dissonans då deras attityder inte överensstämmer med deras beteende. De tycker att det är fel att ladda ned, men gör det ändå. Denna obalans reducerar de genom att ändra sitt beteende efter attityden och laddar ned mindre. På så sätt väger de upp obalansen och det känns mer rätt att ladda ned. Andra reducerar obalansen genom att ändra sin attityd även om det inte är lika utmärkande. Det gör de genom att framföra argument som gör att det känns bättre och inte lika fel för dem att ladda ned.

Livsstil är en viktig grund för vilka attityder en person har. Vi har sett fall där personer med liknande livsstil har samma attityd. Samtidigt har vi sett fall där de med liknande livsstil inte alls är överens.

Vi har kunnat utläsa olika sociala världar vilka kan skapas av en intressegemenskap som att spela i band eller att leva i en parrelation.

# Innehållsförteckning

	<b>Bakgrund</b>	<b>4</b>
1.	<b>Inledning</b>	<b>2</b>
2.	2.1 Internet och fildelning (Figur 1.1 och 1.2)	4
	2.2 Unga och medier	6
	2.3 Musikindustrin	6
3.	<b>Teoretiskt perspektiv</b>	<b>9</b>
	3.1 Livsstil och identitet	9
	3.2 Attityd	11
	3.3 Sambandet attityd – beteende	14
	3.3.2 Dissonansteorin	15
4.	<b>Tidigare forskning</b>	<b>17</b>
5.	<b>Syfte och frågeställningar</b>	<b>19</b>
6.	<b>Material och metod</b>	<b>20</b>
	6.1 Intervjuer	20
	6.2 Urval	20
	6.3 Undersökningens utveckling	21
	6.4 Reflexivitet	23
	6.5 Validitet och reliabilitet	24
	6.6 Presentation av respondenter	25
7.	<b>Resultat och analys</b>	<b>28</b>
	7.1 Vad har ungdomar/unga vuxna för attityder till olaglig nedladdning av musik?	28
	7.1.2 Positiva attityder	29
	7.1.3 Negativa attityder	30
	7.1.4 Blandade attityder	31
	7.2 Hur ser sambandet ut mellan attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?	32
	7.3 Livsstilens påverkan på attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?	35
	7.4 Huvudsakliga resultat	39
8.	<b>Slutdiskussion</b>	<b>41</b>
9.	<b>Sammanfattning</b>	<b>43</b>
10.	<b>Referenslista</b>	<b>45</b>
11.	<b>Bilagor</b>	<b>48</b>

# 1. Inledning

I takt med att Internet har fått en allt större och betydande roll för människor så har intresset för olaglig nedladdning av musik (fildelning) på Internet ökat. Eftersom detta är olagligt med undantag för ett fåtal lagliga nedladdningssidor, så medför det förutom lagbrott, ett stort hot mot hela musikindustrin. Vad ska hända med musikindustrin och alla dess komponenter om Internet i framtiden ska stå för både marknadsföring och nedladdning av musik till konsumenter. Vad blir deras roll i framtiden? Skivbolag kommer förmodligen att få mindre att göra. Artisterna kommer inte att behöva dem som marknadsföring eftersom Internet står för det. För artisterna kan man ju se det som både för och nackdel. Visst, man får uppmärksamhet för sin musik på ett annat sätt än innan, men o andra sidan så får man ju kanske inte sålt några skivor om folk laddar ner musiken gratis. Och om de inte får några pengar för sin musik hur ska de då överleva som artister? Även om det finns fördelar med att musik sprids gratis på Internet, så är det ju ändå tydligt att det skapar problem.

Med detta som bakgrund så vill vi närmare undersöka användandet av olaglig musiknedladdning. Vi kommer att utföra intervjuer med ett flertal personer och koncentrera oss på deras attityder till olaglig musiknedladdning och jämföra det med beteende, för att sedan koppla samman det med livsstil och identitet.

Varför just den här undersökningen är intressant och relevant är för att olaglig musiknedladdning är ett väldigt aktuellt ämne och som många ser det, ett stort problem, som många aktörer tampas med. Om man kan komma närmare in på nedladdarna och förstå varför de gör det, så är det lättare att sedan komma med åtgärder som kan minska nedladdandet. Varför vi väljer att just studera attityder i samband med nedladdning är för att vi tror att det har en stor betydelse för och kan säga mycket om personerna och varför de laddar ner. Detta grundar vi på att vi i en tidigare undersökning om musikkonsumtion sett tendenser till att attityder spelar en stor roll för vilka val en människa gör.

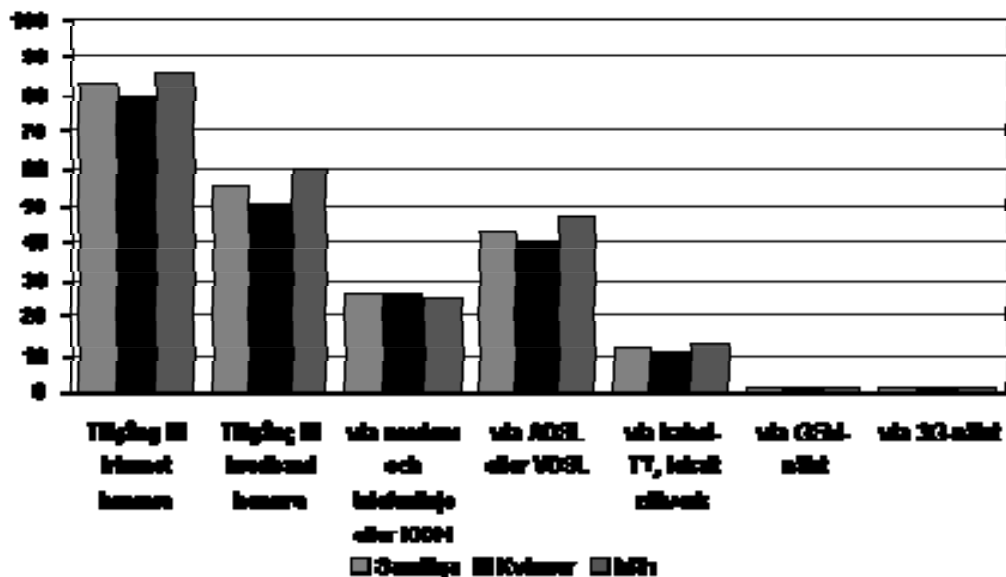
Första kapitlet är bakgrunden till vår undersökning, vilken tar upp för undersökningen relevant fakta som Internetanvändning, fildelning och lite om musiksamhället i stort. I nästa kapitel tar vi upp de teoretiska perspektiv som vi utgår ifrån. Vi går igenom livsstil och identitet som följs upp av fakta om attityder, där vi går in lite mer på sambandet mellan attityd och beteende där dissonansteorin är en del av det. Följande kapitel behandlar tidigare undersökningar som gjorts av fildelning utifrån olika perspektiv, bland annat utifrån attityder. Utifrån detta så behandlar vi vårt syfte och våra frågeställningar i följande kapitel. Nästa kapitel beskriver den metod vi använt, vårt tillvägagångssätt, lite reflexiva tankar och slutligen en presentation av våra respondenter. Efter detta följer resultat och analys som mynnar ut i en slutdiskussion. Arbetet avslutas med en sammanfattning.

## 2. Bakgrund

### 2.1 Internet och fildelning

Idag beräknar man att mer än 100 miljoner människor använder sig av Internet och sedan 1985 så har beräknat att Internet har vuxit med 200% varje år. Den starka tillväxten tros fortsätta i takt med den teknologiska utvecklingen. (Giddens 2001:399)

#### 1.1 Andel personer i åldern 16-74 år som har tillgång till Internet på olika sätt i hemmet

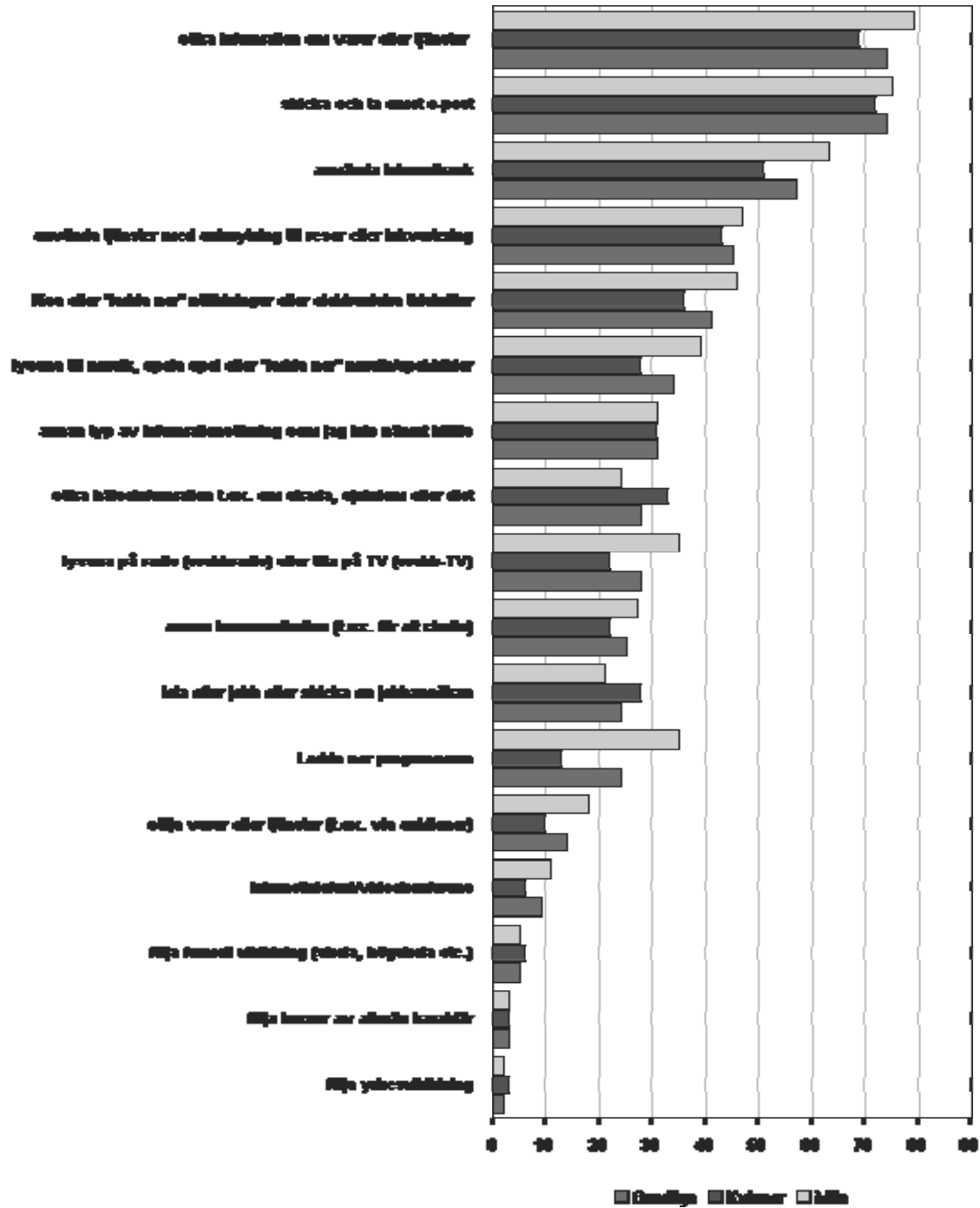


Källa:SCB

Enligt tabellen ovan så har över 80% av Sveriges befolkning tillgång till internet i hemmet. (SCB 2006)

## 2.2 Vilka sysslor Internet användes till

Procent, avser första kvartalet 2006



Källa:SCB

Fler än en miljon människor använder sig av fildelningsprogram, då man laddar ner musik och filmer. Hälften av alla män mellan 16-24 år har någon gång använt ett fildelningsprogram. Andelen kvinnor som använt sig av fildelningsprogram är mindre än hälften så stor som bland männen. För alla undersökta åldrar så har ca var femte person någon gång använt sig av fildelningsprogram. Äldre har inte lika stor tillgång till Internet som yngre. De som har högst tillgång till Internet är de mellan 35-44 år, med sina 90%. (SCB 2006)

Fildelning är att ladda hem musik, spel, filmer eller andra datafiler från nätet, samtidigt som man delar med sig av sina egna filer till andra. Detta gör man genom speciella dataprogram som till exempel Kazaa eller Direct Connect. (Glöd 2005)

## **2.2 Unga och medier**

Enligt en rapport publicerad vid informationsenheten vid Växjö Universitet om medier bland tonåringar, så kan det konstateras att tonåringar har allt större tillgång till allt fler medier och pojkarna använder nya medier i större utsträckning än flickor. Studierna som denna artikeln baserar sig på visar att könslyftan är avsevärd när det gäller användning av datorer och internet. Pojkar har både större tillgång till enskilda medier och större samlat medieinnehav än flickor. Ansvarig för studierna är professor Ulla Johnsson-Smaragdi vid Växjö universitet. (Växjöuniversitet Nyheter och Pressmeddelanden.htm)

## **2.3 Musikindustrin**

”Privatkopiering hotar överlevnaden av musikindustrin och dess artister” menar några av de stora skivbolagen Warner, Universal, BMG-Sony och EMI. (Bergner, Marklund 2005:3)

För musikindustrin innebär Internet både enorma möjligheter och ett allvarligt hot. Hotet ligger i att man numera kan ladda ner musiken gratis digitalt från Internet istället för att köpa den i affären. Musikindustrin består idag av ett komplext nätverk av fabriker, olika distributionskedjor, musikaffärer och försäljningspersonal. Men var händer med allt detta



om Internet i framtiden står för olaglig nedladdning av musik till konsumenter?

Dogge Duggelito från svenska bandet Latin Kings sa i en chat på aftonbladet: "Alla nerladdare är svikare som inte stödjer fattiga musiker, vi kommer att dö ut, bolagen drabbas aldrig, det är dom små banden som försvinner i längden, bara McDonald's-musik kommer att finnas i framtiden." (Glöd 2005)

Konsekvenser för skivbolag kan vara att de får avskeda personal och skapa nya arbetsuppgifter som handlar om att handskas med den nya teknologin. Det har skivbolaget Universal fått göra. (Burnett, Wikström 2004:388)

Ett bevis på den teknologiska utvecklingen är licensiering, som Patrik Wikström från Karlstad Universitet pratar om. Med licensiering menas att man säljer musik till medier som exempelvis film och reklam. Mellan år 2000 och 2006 har intäkterna från musiklicensiering i Sverige ökat med 30% samtidigt som skivförsäljningens intäkter har halverats. (Wikström 2006)

Lagstiftningen angående nedladdning av upphovsrättsskyddat material säger att det är kriminellt att på något sätt medverka till spridning, och det innefattar även nedladdning. Denna svenska lagstiftning trädde i kraft i juli 2005. (Burnett, Wikström 2004:389) Brott mot upphovsrättslagen kan ge böter eller fängelse i upp till två år. Man kan också få skadestånd och få sina piratkopior beslagtagna och sin framställningsutrustning förstörd med stöd av lagen. (Ifpi 2007)

Ett mycket uppmärksammat fall som gjort det möjligt för människor att ladda ner filer från Internet (både legalt och illegalt kopierad musik) är mjukvaran Napster. Napster har ett flertal gånger blivit stämnda (Giddens 2001:404), men det tog mycket lång tid innan de slutligen blev fällda.

Det finns dock möjligheter med olaglig nedladdning på så sätt att man komma över musik som man vanligtvis inte skulle komma över. Detta kan leda till ett ökat intresse

som i sin tur leder till ökad musikkonsumtion i olika former. (Burnett, Wikström 2004:389)

Radio Dept, ett svenskt band, säger att de har Internet att tacka vad gäller deras internationella framgång. "Nerladdning av låtar kanske skadar sådana som Madonna eller Metallica, de hävdar det i alla fall. Vi får mejl från ställen som Kina och Chile, där våra skivor definitivt inte har släppts." (Glöd 2005)

### **3. Teoretiska perspektiv:**

Eftersom vårt syfte är att undersöka sambandet mellan livsstil, attityder och beteende så var det självklart för oss att utgå ifrån livsstil och attityd som teoretiskt perspektiv.

Attityder är ju tydligt kopplade till ens livsstil och identitet, vad man har för attityder grundar ju sig i hur man är som person och vilken livsstil man har. Därför har vi valt att inleda kapitlet med lite fakta om livsstil och identitet. Med det som grund så går vi sedan in på attityder. Kapitlet tar upp olika definitioner på attityder, dess uppbyggnad, hur den uppstår samt vad den har för betydelse för oss. Det framgår också hur man kan se på sambandet mellan attityd och beteende, något som vi kommer att koncentrera oss på i analysen.

#### **3.1 Livsstil och identitet**

Giddens och Bourdieu menar att ens val av livsstil är något man adopterar, inte ärver. ” De betingelser ungdomar har att växa upp i omsätts via agerandet i vardagen till en känsla av att höra hemma någonstans, att vara någon samt att begripa vad som händer.” (Berglund1998:23) Bourdieu som använder livsstilsbegreppet dels som ett uttryck för identitet, smak, personlighet, stil och liknande, men även som ett uttryck för klasstillhörighet. Han ser livsstilen som en social markör. (Löfgren, Norell 1992:164)

En social värld kan ses som en form av avskildhet som skiljer ”vi” från ”andra” genom symboler, språk, normer på uppträdande, gemensamma värderingar, prestige-, status- och karriärvägar. Man vinner på att tillhöra en social värld genom känsla av tillhörighet och man skapar sig en social identitet. Man får också hjälp med att upprätthålla ordning, ritualisera och reflektera. Sociala världar skapas på olika sätt. De kan skapas av intressegemenskap och upplevelse av likhet till exempel genom en kamratgrupp, gänget och parrelationer.

Ens val av livsstil handlar om ett navigerande i den sociala världen och genom att

personligen uttrycka sig. Johansson och Miegel menar att ens värderingar är mest centrala i livsstilar. De uttrycker ens personliga identitet och består av bland annat önsknings, drömmar, erfarenheter, minnen, längtan och personliga tankar. (Berglund 1998:26)

”Den kulturella strukturen äter sig in i sättet att tänka, känna, värdera och prioritera olika valsituationer.” (Berglund 1998:29) Berglund menar att ”det är mellan människor, i interaktioner, som självbild och identitet tar sin form och valen av livsstilar får sina uttryck.” (Berglund 1998:29)

Asplund menar på att en identitet är en tillfällig, situationsberoende och utvecklingsbar social konstruktion. Han menar att man som individ är kreativ, lekfull och har som livsprojekt att skapa, vidmakthålla, ompröva och utveckla olika sidor av sin personlighet. Olofsson och Sjöström menar att människan styrs av viljan att skapa nya förståelseformer som ökar möjlighetsutrymmet i en situation.(Berglund 1998:31) Berglund påpekar att ”vi är inga löv som blåser för vinden utan är rationella, kreativa och skapande utifrån de livserfarenheter och den historia vi bär med oss och den verklighet vi har framför oss. Däremot är rationaliteten inte alltid synlig eller ens medveten utan döljs i viljans självklara överväganden, symbolhandlingar, intuition, spontanitet och lek samt enkla beslut och överväganden i vardagen.” (Berglund 1998:32)

Det som driver en till handling är enligt författarna i Berglunds bok gemenskap, individuella uttrycksbehov och förståelseramar. Man vill känna sig hemma och få bekräftelse på att man är någon samt förstå det sammanhang man är i. Olofsson och Sjöström visar på tre grundläggande behov man drivs av när man umgås med andra människor:

1. Gemenskap. Behov av gemenskap och att känna tillhörighet till något eller någon och att känna sig älskad och respekterad.
2. Självuttryck. Behov av att få uttrycka sig, utveckla personliga sidor, visa vad man tycker och känner samt att känna och uttrycka makt.

3. Förståelse. Behov av att finna mening och sammanhang i sin egen existens och i det som sker. (Berglund 1998:33)

Ur livsstilen så skapar man olika attityder till saker och ting. Här följer en utförligare beskrivning av attityder.

### 3.2 Attityd

Här följer några olika definitioner på attitydbegreppet.

Den klassiska betingningsanalysen ser på *"attityd som en värdering* eller som en känsloreaktion – En persons attityd till ett objekt eller en fråga är hans gynnsamma eller ogynnsamma känsla i förhållandet till objektet eller ämnet."

Socialpsykologen Gordon Allport ser *"attityd som en beredskap att reagera* på ett speciellt sätt med hänsyn till attitydobjektet."

Kognitivt orienterade teoretiker ser *"attityd som en konstellation av kognitiva, affektiva & konativa komponenter*, med varandra sammanvävda sätt att förstå, känna & handla gentemot attitydobjektet eller attitydfrågan." (Berkowitz 1974:71)

Socialpsykologen och professorn Leonard Berkowitz ser attityd som en värderande respons. En definition han menar ligger närmast de operationer som ingår i de flesta attitydmätningar. (Berkowitz 1974:72)

En värdering är enligt Anthony Giddens en abstrakt idé som ger mening och vägledning för människor när de samspekar i den sociala verkligheten. (Giddens 2001:37)

Inom socialpsykologin beskriver man attitydbegreppet med hjälp av tre komponenter.

1. En tanke- eller kunskapskomponent som handlar om de föreställningar och idéer

som vi har om ett speciellt objekt, situation eller individ.

2. En känslokomponent som avser vilka känslor vi hyser mot objektet ifråga.
3. En handlingskomponent som syftar på vår benägenhet att handla på ett visst sätt.  
(Angelöw, Jonsson 2000:171)

Enligt Eagly & Chaiken (1993) så kan man beskriva en attityd, hur den uppstår och hur den är uppbyggd med hjälp av tre olika delar. De beskriver detta med hjälp av sin modell som de kallar trekomponentsmodellen. Vad den innebär beskrivs här:

Den första komponenten som beskriver en attityds uppbyggnad är en *kognitiv* del. Den består av ens tankar. Den innebär en persons perception (uppfattning) av ett objekt och vad personen uttrycker vad han/hon *tycker/tänker* om attitydobjektet.

Den andra komponenten är *affektiv* och består av ens känslor. Det betyder att objektet reflekteras i personens fysiologiska respons (T ex högt eller lågt blodtryck) och handlar om vad personen säger att han/hon *känner* om attitydobjektet.

Den tredje komponenten är *beteende* som handlar om ens förhållningssätt. Det handlar om personens observerbara beteende gentemot attitydobjektet

Dessa tre komponenter samverkar, men det är inte alltid som en attityd resulterar i alla tre responserna.

Andra saker som påverkar hur en attityd uppstår är *values* (ens värderingar) och *moods* (ens sinnestillstånd). Values är vad personen anser om olika saker och är stabilt över tid. Moods är affektiva tillstånd som inte direkt är kopplade till någon speciell händelse. Detta är alltså sådant som personen står för generellt.

Enligt Katz, 1960, så uppfyller attityder olika funktioner för oss. De hjälper oss att förstå saker, hjälper oss att få våra behov tillfredsställda, hjälper oss att försvara vår självkänsla och uttrycka våra värderingar. Katz beskriver det såhär:

1. Attityder hjälper oss att förstå världen och händelser omkring oss. Våra attityder

ger oss en grund för hur vi ska tolka vardagliga händelser.

2. Attityder bidrar till att tillfredsställa våra behov, att nå våra mål. Våra värderingar har ofta formats genom tidigare erfarenheter, då vi lärt oss vilka företeelser som belönas och ger uppskattning respektive vilka som bestraffas. Dessa attityder hjälper oss därför att uppnå mål som ger belöningar och att undvika straff.
3. Attityders tredje funktion är att försvara vår självkänsla, att stärka vårt självförtroende och försvara oss mot kritik.
4. En fjärde funktion är att uttrycka våra värderingar, tala om för omvärlden vilken person vi är, vad vi gillar och ogillar osv. (Angelöw, Jonsson 2000:172)

Secord & Backmans definition på attityder lyder enligt följande: "Regelbundenheter i en individs känslor, tankar och förhållningssätt gentemot vissa aspekter i individens miljö"

*Fördelarna med attityder* är att de hjälper oss att ge tillvaron mening, agera effektivt i tillvaron, definiera och bibehålla vårt själv och vår självkänsla samt att bibehålla goda relationer med andra.

*Nackdelarna med attityder* är vid *selektiv uppmärksamhet* att vi söker information som bekräftar våra attityder. *Selektivt minne* innebär att vi kommer bättre ihåg information som ligger i linje med ens attityder. *Polarisering* är en tredje nackdel och den innebär att en positiv attityd blir mer positiv om man funderar över den. (Secord & Backman 1969)

Något annat som Berkowitz påpekar är att man skiljer åsikt och övertygelse från attityd eftersom de har en emotionell innebörd och en motivationsförmåga. De har inga pådrivande egenskaper utan är antaganden eller bedömningar som man står för. Attityd anses istället ha en motivationsverkan. Attitydobjektet väcker ju en positiv eller negativ känsla och ju starkare attityden är desto starkare blir känslan. (Berkowitz 1974:74)

Attitydförändring är något som studerats mycket och det begreppet kan beskrivas som en sammansatt process där det krävs att kommunikationens mottagare är uppmärksam på budskapet, att hon förstår det, accepterar det, lär in det och bildar sig en egen

uppfattning. Varje fas i denna processen påverkas av olika faktorer som till exempel mottagarens motstånd mot (eller accepterande av) kommunikationens ståndpunkt. Hur högt ens eventuella motstånd är påverkas i sin tur av olika faktorer som till exempel hur man själv valt att ta emot budskapet, om man misstänker att kommunikatorn försöker övertala en eller hur väl man har motargument att komma med. (Berkowitz 1974:103)

### **3.3 Sambandet attityd - beteende**

Sambandet attityd/beteende är något som många forskare har studerat och socialpsykologer har kommit fram till att man endast i viss utsträckning kan förutsäga ett beteende med hjälp av attityder. Här följer några förklaringar till varför attityder och beteende inte är mer samspelta:

1. Vi är i en situation där vårt beteende inte avspeglar vår attityd. Till exempel så kanske vi egentligen inte äter lax, men är bortbjudna till någon vi inte känner så väl. Då äter vi förmodligen laxen ändå. Det medför ju att vi går emot vår egentliga attityd, men bortser tillfälligt ifrån den av något skäl. Sådana här situationer ställs vi ofta inför, situationer där vi tvingas gå emot våra attityder. Det kan bero på tidsbrist, materiell bekvämlighet, rädsla från att avvika från gruppens åsikter eller för att undvika hot eller faktiska negativa konsekvenser.
2. Vårt beteende bestäms av olika attityder. Till exempel när vi handlar mat så väger vi in olika faktorer. Vi kanske vanligtvis bara köper obesprutad mat, men idag fanns ingen obesprutad potatis. Eftersom vi så gärna ville ha potatis idag så köper vi det ändå.
3. En attityd kanske inte har blivit undersökt ordentligt. En person kanske tycker att det är jätteviktigt att gå och rösta, men gjorde inte det vid det senaste valet. Om man bara ser till det så går han ju emot sin attityd. Men om man istället ser till att han röstat i alla andra val innan och att det var en särskild anledning till att han inte gjorde det nu så blir bilden en annan.
4. Om attityder och beteende ej undersöks samtidigt, kan det innebära att förändringar uppstår däremellan, vilket kan visa på skillnad mellan attityd och



beteende. T ex om det är långt emellan att man undersöker attityden och att man undersöker beteendet. Det kan ju då vara så att när man undersöker beteendet så har attityden förändrats fast det inte framkommit i undersökningen.

5. Attityd och beteende bör undersökas på samma nivå för att de ska överensstämma. Om man frågar någon om de är intresserade av socialpsykologi och därav förväntar sig att personen skall anmäla sig till kursen socialpsykologi, så blir nog inte överensstämmelsen så stor. Frågan var ju på en ganska bred allmän nivå och behöver ju inte betyda att man vill gå en kurs. (Angelöw, Jonsson 2000:172-173)

### **3.3.2 Dissonansteorin**

Dissonansteorin är en teori som man kan använda för att analysera sambandet mellan attityd och beteende. Teorin är detsamma som kognitiv dissonans och är detsamma som tankekonflikt. Leon Festinger utvecklade teorin som utgår ifrån antagandet att personer försöker se till att ens attityder och beteende stämmer överens, både inför sig själva och andra. Han menade att kognitiv dissonans uppstår när två uppfattningar eller åsikter som man har står i disharmoni med varandra. Den här dissonansen upplevs som en typisk obehaglig känsla i kroppen, vilken man omedvetet försöker bli av med. Allt detta bygger på en av våra mest betydelsefulla drifter, nämligen att må bra och känna sig nöjd med vad man presterar och hur man agerar. Dissonansen talar liksom om för oss när vi inte beter oss som vi själva anser att vi borde. Tillståndet fungerar också förebyggande för oss på så sätt att vi håller oss borta från sådant som vi tycker är obehagligt. Tillståndet är antingen tillfälligt eller ihållande beroende på hur viktigt ämnet är för oss och hur starkt vi reagerar.

Den dissonansen som uppstår kan vi reducera på främst två sätt. Antingen så ändrar man sitt beteende efter attityden. T ex om man gör någonting som man egentligen aldrig skulle göra, det är emot ens principer. Då går ju ens beteende emot ens attityder och då slutar vi bara att göra det. Vi behåller våra attityder men ändrar vårt beteende. Detta är det vanligaste reduceringssättet. Ett annat sätt som fungerar reducerande är att man

ändrar attityden efter sitt beteende för att undvika obehag. Det kan t ex innebära att man röker fast man egentligen inte vill göra det och vet att det är farligt. Då försöker man att reducera obalansen genom att argumentera för att det nog inte är så farligt att röka och tillslut blir det ens attityd. Man söker selektivt efter information som stöder det man vill höra. Allt för att det ska kännas okej att röka. Detta är dock svårare att åstadkomma och kräver ofta socialt stöd, genom att ju fler som har en attityd ju större och lättare påverkan utsätts man för.

Om vi lyckas att reducera den kognitiva obalansen så upplever vi psykisk tillfredsställelse.

Men det ska påpekas att vi ej enbart är styrda av kognitiv dissonans. Ibland bryter vi olika mönster och helt enkelt bara accepterar dissonansen för att orka hantera det (Festinger, 1957)

Den här teorin ser oss människor som att vi inte är så motiverade att göra rätt, utan snarare motiverade att tro att vi gör rätt. Dissonansreducerande beteende kan ses som ett sätt att skydda vår självkänsla och upprätthålla en positiv bild av oss själva. (Angelöw, Jonsson 2000:558)

## 4. Tidigare forskning

Vi har hittat en hel del tidigare forskning om fildelning och attityder med utgångspunkt ur olika perspektiv. Bland annat har Maria Nettleingham, Bobo Ngo och Karin Olsson kommit fram till att attityder är en av flera faktorer som påverkar nedladdning av musik. (Nettleingham, Ngo, Olsson 2005) Carl Strand har skrivit om ungdomars attityder till fildelning och kommit fram till att ungdomar har goda kunskaper om fildelning och lagstiftningen kring det, men att en stor anledning till att man fildelar är att det är gratis. Trots detta har ungdomar en positiv inställning till lagliga alternativ. (Strand 2005) Marie Johansson och Stjepan Siljac har gjort en undersökning om vad som driver individer till nedladdning, och har fått fram att folk aldrig skulle gå in i en affär och stjäla en fysisk produkt, men de ser absolut inget brott i att ladda ner. (Stjepan, Johansson 2006)

En undersökning som har gjorts bland studenter visade att 25 av 40 personer tyckte att det var rätt att ladda ner musik från Internet. Motiveringar till det var att det är för dyrt med cd-skivor och att det är enkelt att ladda ner. (Ekenberg, Hedenbjörk 2005)

Tre studenter vid handelshögskolan i Jönköping har undersökt hur effektiv den nya lagen är om den har lyckats påverka attityderna hos fildelare. De kom fram till att upphovsrättslagen inte fungerar särskilt bra, då det inte har skett någon reduktion av fildelning. De påpekar också att bara ett fåtal av de anmälningar som antipiratbyrån har gjort har gått till domstol. (Canales Olguin, Deumic, Tran 2006)

En annan undersökning som också behandlar upphovsrättslagen, kom fram till att lagen i mycket liten utsträckning har påverkat nedladdarna och att ingen ser det nödvändigt att sluta ladda ner, dock har de sett tendenser på ett mer sparsamt nedladdande och användande av mer säkrare nedladdningsprogram.

Det har också undersökts om fildelning mer utifrån filbytarens perspektiv och vad fildelarna får ut av sin aktivitet. Man har då utgått ifrån fildelarnas inställningar, motiveringar och värderingar och kommit fram till att fildelning ger tillgång till bredare

utbud av kulturprodukter och aktiviteten i viss mån bidrar till att filbytaren utvecklar nya intressen. (Bazancyr, Carnö 2004)

Det har också gjorts en del undersökningar som utgår mer ifrån musiksamhället i stort. Man har bland annat undersökt om illegal fildelning har orsakat minskad skivförsäljning i Sverige. Dock visar resultaten inga tydliga bevis på detta. (Adermon 2006) En annan undersökning har studerat om det är så att digitala informationsbärare kan ersätta analoga. Man ville veta varför cd-skivan inte slagits ut av det nedladdningsbara alternativet. Resultaten säger att nedladdning av musik inte bör ses som ett hot mot cd-skivan, det som laddas ner uppfyller nämligen inte alla syften som konsumenten har. (Lindhqvist, Overton 2000)

En studie har gjorts av musikmarknaden ur ett ekonomiskt teoretiskt perspektiv, för att sedan analysera musiknedladdnings välfärdsekonomiska påverkan på denna. Resultaten visar att musikdistribution via Internet ses som en kollektiv vara vilket ses som positivt. Problem blir det däremot för upphovsmän och artister gällande deras ersättning. (Svensson 2005)

En undersökning som gjorts om de nya förutsättningarna för svenska skivbolag idag, har kommit fram till att de stora skivbolagen måste förstå vikten av mervärdeskapande aktiviteter för att tillfredsställa konsumenterna och för detta krävs nya samarbetsformer mellan aktör och leverantör. Författarnas uppfattning var att företag som lutar sig tillbaka och agerar passivt får svårt att överleva. (Larsson, Ek 2006)

## 5. Syfte och frågeställningar

Vårt syfte att undersöka ungdomars/unga vuxnas attityder till olaglig nedladdning av musik. Vi vill med hjälp av den kunskap vi nu har om attityder och livsstil, dels undersöka sambandet mellan deras attityder till olaglig nedladdning och deras egna beteende. Vi kommer sedan att titta på deras livsstil och koppla ihop den med deras attityd och beteende. Vi hoppas på att kunna se mönster som dels visar att ens livsstil hänger ihop med ens attityder och som dels visar hur attityd och beteende samverkar. De frågeställningar vi vill besvara är följande:

**1. Vad har ungdomar/unga vuxna för attityder till olaglig nedladdning av musik?**

**2. Hur ser sambandet ut mellan attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ner musik?**

*Överensstämmer nedladdarnas beteende med deras attityd?*

*Om nedladdarnas beteende inte överensstämmer med deras attityd, försöker de då att göra någonting åt det och i så fall vad?*

**3. Livsstilens påverkan på attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?**

*I hur stor utsträckning påverkar livsstilen vilka attityder man har till olaglig nedladdning av musik?*

Vi ser frågorna som relevanta och väl kopplade till vårt syfte och teoretiska perspektiv. Den första frågan är grundläggande för att kunna besvara och analysera den andra frågan. Fråga två är relevant eftersom vårt syfte grundar sig i föreställningen att huruvida man laddar ner eller inte beror på ens attityd. Livsstilsfrågan ser vi som relevant därför att vi tror att attityden påverkas av ens livsstil.

## 6. Material och metod

### 6.1 Intervjuer

För att undersöka attityder och beteende anser vi att det ett måste att använda sig av en kvalitativ metod för att på ett djupare plan komma åt respondenterna. Vi kan med intervjuer använda oss av följdfrågor för att i största mån undvika att de missuppfattas eller feltolkas. "Intervjuer är kraftfulla verktyg för den som vill erhålla kunskap av människors upplevelser och beteenden..." (Kvale, 1997:72) Då vårt syfte är att tolka, förstå och analysera, hamnar vi enligt Burrell & Morgans paradigmodell i det tolkande paradigmet där den kvalitativa metoden är att föredra. Eftersom att vi utgår ifrån attityder medföljer det att vi ser våra respondenter som aktivt meningsskapande individer.

"Centralt för hermeneutiska och tolkande traditionen är att inta aktörens perspektiv för att därefter tolka och finna andra meningar och innebörder i de verklighetsbeskrivningar man tagit del av." Giddens pratar om begreppet "den dubbla hermeneutiken" och menar då förståelsen av förståelsen. Med detta menar han att forskningen bör försöka förstå den förståelse som individen har för sitt handlande. (Berglund 1998:48) Detta är något som vi kommer att ha med oss under vårt analysarbete då vi verkligen vill komma nära våra respondenter.

### 6.2 Urval

Vi har valt att intervjua tio stycken ungdomar/unga vuxna mellan 18 och 29 år. Vi tyckte att tio stycken var lagom eftersom vi kommer att lägga ganska mycket tid på var och en av dem vid analysen. Dessa tio personer har vi valt ut efter vetskap att de faktiskt laddar ner musik från Internet.

Valet av ålder grundar vi på de uppgifter vi har i bakgrunden om internetanvändning och användning av fildelningsprogram. Dessutom anser vi att intervjuer med yngre personer innebär problem, med tanke på sanningshalten i deras svar. De äldre har även mindre tillgång till internet. För att få så intressanta resultat som möjligt, har vi försökt att få en

relativt stor spridning på åldern, eftersom att vi tror oss beröra flera olika livsstilar.

Eftersom hälften av alla män mellan 16-24 år någon gång har använt ett fildelningsprogram och användarantalet hos kvinnor är mindre än hälften så mycket, så blev det självklart för oss att intervjua fler killar än tjejer. Vi har med två tjejer och åtta killar i vår undersökning. Det var betydligt lättare att få tag i killar som fildelar än tjejer, vilket styrker den tidigare faktan från scb. Om fler tjejer vi tillfrågade hade sagt att de laddar ner så hade vi haft med fler. Det fanns en del tjejer som inte visste hur man gjorde, vilket möjligtvis skulle kunna vara en anledning till att de inte gör det, snarare än att de tycker att det är fel. Alla killar vi tillfrågade laddade ner så det var inte svårt att få tag i. Vi har fått tag i personerna på olika sätt. Dels via personer i vår umgängeskrets, dels via familj.

### **6.3 Undersökningens utveckling**

Idén till den här uppsatsen fick vi efter att ha gjort vår b-uppsats, som handlade om musik-community Myspace. Där behandlade vi bland annat frågor om olaglig musikanvändning på nätet och vi märkte att intervjuvpersonernas beteende var starkt påverkat av deras inställning och attityd gentemot det. Dessa resultaten tillsammans med tidigare forskning om Internetanvändning och fildelning, gjorde att vi vidare ville undersöka sambandet mellan attityd och beteende vad gäller olaglig nedladdning av musik. Eftersom ämnet dessutom är högaktuellt kändes det ännu mer intressant att ta sig an.

Vi började att samla in material som vi skulle ha som bakgrund. Vi ville ha fakta om Internetanvändning generellt och bland unga. Det var dock svårt att hitta mer specifik fakta om Internetanvändning för vår åldersgrupp 18-29, då den mesta undersökningen om unga och medier fokuserar på en ålder upp till 16 år. Vi sökte också fakta om vad fildelning är och lite om musiksamhället i stort. När vi hade dessa delar kändes det som att vi hade en bra och relevant bakgrund. Tillsammans med tidigare forskning på området, som vi hittade en hel del om, så utvecklade vi vårt syfte som handlar om att

undersöka attityder till fildelning och koppla samman det med själva beteendet och sedan även med deras livsstil. Vi bestämde oss i och med syftet ganska fort att vi ville göra en kvalitativ studie med djupintervjuer, eftersom vi verkligen vill komma åt personerna, deras livsstil och attityder. Våra frågeställningar som vi ville ha svar på blev:

**1. Vad har ungdomar/unga vuxna för attityder till olaglig nedladdning av musik?**

**2. Hur ser sambandet ut mellan attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ner musik?**

*Överensstämmer nedladdarnas beteende med deras attityd?*

*Om nedladdarnas beteende inte överensstämmer med deras attityd, försöker de då att göra någonting åt det och i så fall vad?*

**3. Livsstilens påverkan på attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?**

*I hur stor utsträckning påverkar livsstilen vilka attityder man har till olaglig nedladdning av musik?*

Eftersom vi ville undersöka attityder så blev det ganska fort självklart för oss att använda oss av det som teori och eftersom ens attityder grundar sig i och hänger ihop med ens livsstil och vem man är så bestämde vi oss för att inleda teorikapitlet med fakta om just livsstil och identitet. I kapitlet om attityder så går vi lite djupare in på sambandet mellan attityd och beteende med hjälp av dissonansteorin som vi kände skulle vara väldigt intressant att senare analysera utifrån. Till en början så tänkte vi enbart ha med livsstil och identitet som en hjälp för oss själva, men insåg snart att vi ville ha med det i analysen också.

När vi sedan hade en bakgrund, ett syfte och teorier att utgå ifrån så var det



intervjuförberedelse som väntade. Vi gjorde en noga genomtänkt intervjuguide som skulle skapa en bra och intressant intervju med var och en. Intervjuerna klarade vi sedan av ganska snabbt och kunde då börja med det roligaste, analysen av all insamlad data.

#### **6.4 Reflexivitet**

När vi konstruerade intervjuguiden så var vi noga med att inga frågor skulle vara ledande. Guiden bestod av ett antal lite öppnare och större frågor som grund då vi ville skapa ett samtal och diskussion, snarare att de bara svarar rakt upp och ned på bestämda frågor. Det skulle kännas stelt både för oss och dem och vi trodde oss inte komma åt deras attityder på ett bra sätt. Istället skapade vi följdfrågor där vi tyckte att det passade in. På så sätt fick vi en avslappnad konversation där personerna verkligen fick ge uttryck för sina åsikter. Deras attityder var inget vi frågade om utan något vi i efterhand skulle utläsa av de svar vi fick. Något vi var noga med att säga till personerna redan första gången vi kontaktade dem, var att de skulle vara anonyma. Det här är trots allt känsliga frågor som behandlar ett beteende som bryter mot lagen.

Intervjuerna spelade vi in på kamera med hjälp av funktionen ljudupptagning. Detta skulle göra det lättare för oss i analysarbetet, samt höja reliabiliteten i vår undersökning. Vi kunde med hjälp av kameran överföra inspelningarna till datorn på ett lätt sätt, vilket gjorde det lätt för oss att gå tillbaka och lyssna flera gånger. Självklart var våra respondenter medvetna om att samtalen spelades in, men det verkade inte påverka dem alltför mycket. De första minuterna behandlade deras bakgrund och sådant där det inte gjorde så mycket att personerna var lite osäkra i situationen. Då vi kom till de frågor som behandlade deras attityder var de betydligt mer avslappnade vilket gav oss svar som kunde analyseras bättre.

Vi hade många faktorer att tänka på inför intervjuerna så att de skulle bli så bra som möjligt. Vi ville få så uppriktiga svar som möjligt varför vi såg det viktigt att personerna kände sig bekväma och avslappnade under intervjun. Med detta i åtanke så bestämde vi oss för att personerna i fråga skulle få bestämma plats och tid för intervjun. Det

resulterade i att de flesta intervjuerna ägde rum hemma hos personerna. Vissa av intervjuerna ägde också rum utomhus vilket vi också trodde skulle ha en avslappnande effekt. Vid de tillfällen som intervjuerna ägde rum på offentliga platser såsom caféer och parker var vi noga med att sitta avskilt.

## 6.5 Validitet och reliabilitet

Validitet handlar om att man mäter vad som, i sammanhanget, är relevant. (Östbye, Knapskog, Helland, Larsen, 2003:40) För oss innebär det att vårt material är relevant, att vi ställt relevanta frågor utifrån vårt syfte som ska ge svar på vad vi vill undersöka. Vi känner att våra frågeställningar hänger väl ihop med vårt syfte, teori och bakgrund, vilket gör att vår undersökning har hög giltighet, det vill säga hög validitet.

Ekologisk validitet handlar om hur, och på vilket sätt forskarens närvaro påverkar dem man forskar på. (Östbye, Knapskog, Helland, Larsen, 2003:121) Vi anser att vi har påverkat våra respondenter på ett positivt sätt. De har uppfattat oss som professionella, vilket har tvingat dem att tänka till och svara uppriktigt och seriöst. En del av dem har tagit detta tillfälle att verkligen uttrycka sina känslor gentemot fildelning. Dock har vi funderat på om alla verkligen svarat vad de tycker, och inte vad de tror att vi vill ha för svar. Vår undersökning kan uppfattas som en mycket seriös sådan, och våra respondenter kan nog känna att de inte vill svara "fel". Dock tycker vi att våra samtal berört ämnet ur flera perspektiv, vilket i slutändan fått deras verkliga åsikter att lysa igenom.

Reliabilitet handlar om tillförlitlighet och pålitlighet till materialet. (Östbye, Knapskog, Helland, Larsen, 2003:40) Vi tycker att vi har en hög reliabilitet eftersom att vi har alla våra intervjuer inspelade. Tack vare detta kan vi återgå till materialet gång på gång och på så sätt utföra en grundlig bearbetning. Det ger undersökningen en hög tillförlitlighet och pålitlighet.

## 6.6 Presentation av respondenter

Respondent **A** är vår äldsta med sina 29 år. Hon bor tillsammans med sin sambo (respondent **B**) i en lägenhet i Göteborg, och jobbar heltid som informatör. Hon har ett ganska stort musikintresse och gillar att gå på konserter. Utöver det är respondent **A** sportintresserad, och gillar både att se på och utöva sportsliga aktiviteter som squash. Hon är social och träffar gärna vänner, men är i dagsläget mest fokuserad på sitt arbete. På sin fritid lägger hon gärna pengar på nöjen så som konserter, kläder och att äta ute. Hon skulle dock vilja resa mer, men känner att hon inte har tid till det. Hon laddar igenomsnitt ned två skivor i veckan.

Respondent **B** är 27 år och bor tillsammans med sin flickvän (respondent **A**) i en lägenhet i centrala Göteborg. Han arbetar med personalfrågor på ett medelstort företag. Hans intressen är musik, sport, träna, film, samhällsfrågor och politik. Han spenderar gärna sina pengar på skivor och konserter, god mat, resor och kläder. Han skulle dock vilja lägga mer pengar på tekniska prylar samt resor, men känner att varken pengar eller tid är tillräcklig. Han laddar ned fyra till fem skivor i månaden.

Respondent **C** är vår yngsta respondent på 18 år. Han bor med sina föräldrar i en villa utanför Göteborg och studerar på gymnasiet. På hans fritid lyssnar han mycket på musik och spelar gärna gitarr, men hans största intresse är att spela tennis. Han anser det viktigt att genomföra något i sin vardag som att prestera bra i skolan eller i sin idrott. Han känner att han har en god ekonomisk situation och att han kan lägga sina pengar på det han vill, vilket i dagsläget är kläder och tv-spel. Han laddar ned fem till tio skivor i månaden.

Respondent **D** är en kille på 21 år. Han bor i en lägenhet tillsammans med fyra andra och kallar sig för musiker och "slappare". Han ser sig som ett "socialt djur" som gärna umgås med folk, spelar tv-spel och repar med sitt band. Förutom detta gillar han att festa och dricka öl, vilket han själv tror vara den huvudsakliga ekonomiska utgiften, vilket han är nöjd med. Viktigast för honom är att få någonting utträttat och att träffa människor.

Han laddar ned ungefär tjugo till tjugofem skivor i månaden.

Respondent **E** är 22 år och delar lägenhet med sin bror och arbetar som bilmekaniker. Han är mycket intresserad av musik och spelar själv i ett band. Han spenderar en hel del tid till att repa och spela in musik. Mest pengar går det i dagsläget till alkohol, men han skulle vilja lägga ännu mer pengar på skivor. För honom är det viktigt att göra ett bra jobb och vara snäll och trevlig mot folk. Han laddar ned enstaka låtar då och då.

Respondent **F** är 21 år gammal. Han bor utanför Göteborg i en lägenhet med sin flickvän. Han arbetar dels inom industri och dels som musiker. Han lyssnar på, och spelar musik, ser på fotboll och målar på sin fritid. I dagsläget lägger han mest pengar på mat, öl och taxi, men skulle dock vilja spara lite pengar till framtiden. Han ser det som mycket viktigt att inte stressa. Han laddar ned ungefär ett album i veckan.

Respondent **G** är också 21 år och bor själv i en bostadsrätt i Göteborg. Han arbetar som fönsterputsare, och hans fritidsintressen är att lyssna på musik och att umgås med vänner och flickvän. Också han spelar i ett band som han lägger stor tid åt. Han spenderar mycket pengar på alkohol, men skulle vilja köpa mer kläder och skivor. I hans vardag prioriterar han sin flickvän och sitt band. Han laddar ned någon låt i månaden.

Respondent **H** är 26 år och bor i ett hus i utkanten av Göteborg. Han studerar på Universitetet. Han är intresserad av film och musik, och spelar i band till och från. Idag spenderar han mest pengar på mat och hyra, men skulle vilja lägga mer pengar på datautrustning, musikutrustning och resor. Han anser sin dator som mycket viktigt, där han bland annat lyssnar på musik, spelar in musik, ser på film och skriver uppsatser. Han laddar ned ungefär sextio skivor i månaden.

Respondent **I** är 21 år gammal. Han jobbar på ett kontor som egenföretagare och bor i lägenhet i Skövde. Han är intresserad av musik och spelar gärna själv. Mestadels av hans pengar går till hans bil, men skulle vilja lägga mer pengar på kläder. Det viktigaste för honom är att ha roligt. Han laddar ned femton till tjugo låtar i veckan.

Respondent J är en tjej på 20 år. Hon arbetar som kassörska i en mataffär och bor själv i en lägenhet i centrala Göteborg. Hon gillar att lyssna på musik, träna, umgås med vänner och dricka öl. Att gå ut och dricka öl är en stor del av hennes ekonomiska utgifter. Hade hon haft mer pengar så hade hon gått med i någon hjälporganisation av typ Rädda barnen. Viktigt för henne är det att lyssna på musik. Hon skulle inte klara sig utan sin Ipod. Hon laddar ned någon enstaka låt i månaden.

## 7. Resultat och analys

I det här kapitlet följer våra resultat och analyser. Vi behandlar en frågeställning i taget och redovisar dem i en löpande text.

### 7.1 Vad har ungdomar/unga vuxna för attityder till olaglig nedladdning av musik?

Vi har märkt tydliga skillnader vad gäller våra respondenters attityder till olaglig nedladdning av musik. Enligt den klassiska betingningsanalysen är en attityd en persons gynnsamma eller ogynnsamma känsla i förhållandet till ett objekt eller ämne, (Berkowitz, 1974:71) vilket i detta fall är olaglig nedladdning av musik. Trots att alla är mycket väl medvetna om att det är olagligt, kan vi urskilja positiva och negativa attityder, samt de som har en mer kluven inställning till olaglig nedladdning. Alltså folk som ser både positiva och negativa aspekter av fildelning. Det som de alla har gemensamt är att de mer eller mindre faktiskt laddar ned, men hur och varför de laddar ned skiljer sig avsevärt. Det som följer är en grovindelning av attityder som vi gjort för att underlätta analysarbetet och få en helhetsbild av hur attityderna fördelar sig. Det är att påpeka att de flesta personerna har lite blandade åsikter, till exempel vissa i gruppen med positiva attityder har nämnt någon negativ aspekt och vissa i gruppen med negativa attityder har nämnt någon positiv aspekt.

Vi tror att deras attityder egentligen handlar om hur de ställer sig till framtiden. Det är i nuläget ingen som vet hur utvecklingen tar sig och deras ställning grundar sig i vad de tror ska hända med musikindustrin. Vilka drabbas av vad och så vidare.

Något som var framträdande i flertalet av intervjuerna var att personerna utvecklade sina attityder under intervjun. Med detta menar vi att deras ställningstagande förstärktes ju mer de reflekterade över våra frågor. Respondent J sa i början av intervjun att hon tycker det är helt okej att ladda ned, men senare under intervjun blev hon mer och mer bestämd att det är ett felaktigt beteende. Detta tyder på att de vanligtvis inte funderar så mycket över sina egna åsikter, då de känns som självklara. Därför blir de till en början

osäkra i sina formuleringar. Dock tvingas de här förklara dem vilket leder till att deras attityder efterhand blir mer utpräglade. Vi ser det som att de argumenterar med sig själva och blir mer säkra på vad de står desto längre tiden går. Kort och gott så får de en ökad självinsikt.

### 7.1.2 Positiva attityder

Av våra tio respondenter var fyra stycken klart positiva till fildelning. De har alla olika argument för varför de tycker det är okej att ladda ned. Det som kännetecknar denna gruppen är att de inte ser något fel i att ladda ned, och känner inga förpliktelser att betala för musiken. "Eftersom det är så brett så måste det ju vara moraliskt riktigt. Så många kan ju inte ha fel.". (**F**) "...få tag på musik som skulle vara väldigt svår att få tag på annars." (**D**). "...många band har slagit igenom och fått stor uppmärksamhet för att dem har laddats ned mycket.". (**H**) "...en väldigt stor möjlighet för artister att nå ut till publiken väldigt fort." (**I**)

Alla dessa åsikter är uttryck för vad de tycker och tänker om nedladdning. Det handlar om deras personliga uppfattning vilket också resulterar i ett handlingsmönster, eller ett beteende. Just beteende och uppfattning är två av komponenterna i Eagly & Chaikens trekomponentsmodell som beskriver en attityds uppbyggnad, samt hur den uppstår. (Angelöw, Jonsson, 2000:172) Dessa komponenter förklarar även följande argument.

Även om alla fyra fortfarande köper skivor, är de alla överens om att nedladdning är ett bra sätt att ta till för att provlyssna på ny musik. Musik som man annars inte lika lätt hade kommit i kontakt med. **F** menar att man kan ladda ned sådant som man inte vet om man gillar, och jämför det med att provlyssna i en skivaffär. Man kan på så sätt få en garanti på att det man betalar för faktiskt är värt det. En annan sak som både **D** och **I** ser som en stor fördel, är möjligheten att få tag på musik som vanligtvis inte går att köpa. Det kan gälla såväl gamla skivor som annorlunda versioner och live-upptagningar.

Ingen av dem är särskilt oroad för konsekvenserna av den minskade skivförsäljningen.

Det ser positivt på utvecklingen och tror att artisterna kan hitta andra sätt att försörja sig, som konserter och försäljning av t-shirts m m. **D**, som själv är musiker menar på att det ändå inte är artisterna själva som huvudsakligen drabbas, utan snarare skivbolagen. **H** och **F** tillägger vikten av att göra skivan mer exklusiv. Att skapa ett mervärde i den fysiska produkten genom att göra förpackningen mer attraktiv och utöka innehållet. **D** är inne på samma spår. För honom är formatet viktigt, vilket visar sig då han bara köper vinylskivor. Han kritiserar digitaliseringen av musik, och ser ingen skillnad på en mp3-fil och ett CD-spår och ser därför ingen anledning att betala för en CD-skiva.

### 7.1.3 Negativa attityder

Tre av våra respondenter är övervägande negativa till fildelning. Även om dessa personer också laddar ned, gör de det i ett annat syfte. De använder fildelning som ett sätt att upptäcka ny musik, som de sedan köper om det är bra. "Moraliskt sett, är det ju fel. Per definition att man stjälar ju trots allt någons musik...". (**E**) "Skivaffärer kommer nog att försvinna.". (**G**) "Det är ju olagligt, man kan ju få straff liksom. Man kan ju åka i fängelse! Det är ju jättehögt straff på sånt nu.". (**J**)

**G** nämner en stor nackdel i det att folk enbart laddar ned, inte i något undersökande syfte för eventuella köp av skiva eller konsertbiljett, utan för att slippa att betala för musik. Detta leder, enligt honom, till uteblivna intäkter som på sikt leder till att artister inte har råd att fortsätta producera musik, och tvingas istället skaffa andra inkomstkällor. Både **J** och **E** håller med, och tycker det är fel att artister inte får betalt för sitt arbete, vilket de lägger ner mycket tid och energi på. Till grund för denna uppfattning ligger hos personerna en känsla av sympati gentemot artisterna och deras intäktsförlust. Att man har en känsla gentemot ett objekt eller ämne är också en av komponenterna (den affektiva) i trekomponentsmodellen. (Angelöw, Jonsson, 2000:172) Det vill säga att deras känslor resulterar i att deras uppfattningar och beteenden ser ut på ett visst sätt. Förutom deras känslor är deras tidigare erfarenheter en viktig faktor som ligger till grund för deras uppfattningar. Katz menar att våra värderingar ofta har formats genom tidigare erfarenheter, då vi lärt oss vilka företeelser som belönas och ger uppskattning



respektive vilka som bestraffas. (Angelöw, Jonsson, 2000:172)

**J** ser lagfrågan som en viktig faktor att ta hänsyn till. Hon påpekar vid flera tillfällen att straffen för fildelning är allvarliga. **E** ser problematiken med detta, och menar att det inte går att leva i ett land där alla är brottslingar. Han anser att för mycket energi läggs på att jaga de som laddar ned, och att man istället borde koncentrera sig på att lösa den ekonomiska situationen för artisterna. **G**, som själv spelar i ett band säger att han inte vill att folk ska ladda ned deras musik utan att betala för den.

#### 7.1.4 Blandade attityder

Den tredje gruppen vi kan urskilja består av tre personer, vilka ser ungefär lika mycket fördelar som nackdelar. De har en attityd till nedladdning som innefattar såväl positiva som negativa värderingar och associationer till fenomenet.

”Det är en väldigt stor fördel för mig som privatperson[...]men det är ändå skyddade grejer, liksom.”. (**C**) ”Man lyssnar inte så mycket, varje skiva blir inte så speciell[...]men det är väldigt lättillgängligt och billigt.”. (**A**) ”Det borde inte vara olagligt. Gemene man tycker inte att det är en olaglig handling.”. (**B**) ”Jag bränner ofta ut skivor, det blir inte samma kvalitet och de håller inte lika länge.”. (**B**)

Alla tre tycker, som den första gruppen, att den minskade skivförsäljningen inte borde vara något större problem för artisterna själva. De ser alla alternativa lösningar till intäkter. De nämner framförallt konserter som en viktig inkomstkälla. **C** menar på att han har gått på ett flertal konserter med artister som han upptäckt när han laddat ned, vilka han annars inte hade känt till. Han tillägger också att om han hade varit en artist och folk skulle vilja se honom live, så hade han varit nöjd med det.

**C** ser det, till skillnad mot den första gruppen, som en stor nackdel att skivbolag förlorar både makt och intäkter. Han tror att detta kan leda till att priset på skivor kommer att höjas för att kompensera för den minskade försäljningen, vilket i sin tur leder till ökad

nedladdning likt en ond cirkel.

**B** säger att han främst lyssnar på Independent-musik, och menar på att nedladdning av sådan musik kan bidra positivt till ökad spridning av musik som annars inte skulle nå den breda massan. Han tillägger dessutom att om han tycker att det han laddar ned är tillräckligt bra så köper han skivan. Både han och **A** tycker att det är roligt att stödja en artist man tycker bra om.

## **7.2 Hur ser sambandet ut mellan attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?**

Nu när vi vet vilka attityder våra respondenter har till olaglig nedladdning av musik, så ska vi nu koppla samman deras attityder med deras beteende och utläsa eventuella samband.

Sambandet mellan attityd och beteende ser olika ut för de olika grupperna och det skiljer sig en del mellan de olika personerna.

Som en första tolkning av personerna ur gruppen med positiva attityder så kan vi se att deras attityd och beteende stämmer ganska bra överens. De ser inget fel i att ladda ned och därför gör de det. De har olika argument och åsikter om varför de tycker att det är okej att olagligt ladda ned musik och sedan betar de sig utifrån det. Hur mycket de laddar ned skiljer sig dock lite grand. **D** och **H** laddar båda ned betydligt mer än de andra ur gruppen, tjugo till tjugofem skivor, respektive sextio skivor i månaden. Att de laddar ned så mycket kan förklaras med att de har mycket fritid, gentemot **F** och **I**.

Vad som kan konstateras här är att det inte uppstår någon kognitiv dissonans hos dessa personerna. Det uppstår alltså ingen tankekonflikt eller något obehag hos personerna eftersom deras attityd stämmer överens med deras beteende. De agerar utifrån vad de anser vara rätt.

Om vi ser till de som hade övervägande negativa attityder till olaglig nedladdning av musik så kan vi direkt konstatera att deras attityd inte stämmer överens med deras beteende, i och med att de faktiskt laddar ned. De tycker att det är fel att ladda ned men gör det ändå. ”Tycker det är fel att göra det, men ändå så gör jag det”. (**C**) Dock ska det tilläggas att de inte laddar ned i samma utsträckning. Alla tre gör det mycket sällan och när det väl händer är det enstaka låtar.

Bland de som har både positiva och negativa attityder till nedladdning så kan vi konstatera att attityd och beteende stämmer överens till viss del. Exempelvis så tycker en del av dem att nedladdning ändå är ganska okej. ”Det borde inte vara olagligt. Gemene man tycker inte att det är en olaglig handling.”. (**B**) Deras attityder lyser igenom i deras mängd nedladdad musik, då de hamnar mittemellan de två tidigare nämnda grupperna. **A** och **B** arbetar båda på heltid, vilket kan förklara varför de laddar ned mindre än **C**.

En djupare tolkning man skulle kunna göra av de i gruppen positiva attityder är att de i grunden har eller har haft negativa attityder till olaglig nedladdning men ändrat på det för att reducera den obalans som uppstått. Det kan ju också vara så att de i själva verket i nuläget har negativa attityder till det egentligen, men som reduceringsstrategi så kommer de med positiva argument till oss. Det är som det står i teorin om kognitiv dissonans, ett sätt för att behålla sin självkänsla och upprätthålla en god bild av sig själva.

De i gruppen med blandade attityder känner en större kognitiv dissonans eftersom de står lite mittemellan positiva och negativa attityder. Exempelvis så tycker de att möjligheten att ladda ned är alldeles för bra för att inte göra det, samtidigt som de känner skuld gentemot artister som de anser förtjänar betalt för sitt arbete. Detta betyder att de går emot sina egna värderingar och kognitiv dissonans uppstår. De med positiva attityder har redan reducerat sin obalans uppenbarligen eller så har de alltid haft positiva attityder till det.

Vår tolkning av de i den negativa gruppen är att de antingen inte känner av dissonansen, antingen känner av den men inte bryr sig om den, antingen känner av den och laddar ned lite mindre (ändrar sitt beteende = reducering) eller att de känner av den men inte vet hur de ska reducera den. Kanske kommer de att ändra på attityderna så småningom. Men det är ju faktiskt så att de laddar ned lite mindre än de andra. De använder nedladdandet i huvudsak för att upptäcka ny musik, som de sedan köper om de tycker att det är bra. Det är ju en form av reduceringsbeteende. De väger upp obalansen genom att ladda ned mindre och istället köpa lite mer. Det gör att det känns mer rätt att ladda ned. ” Om jag laddar ner mindre och köper skivor också, så gör det inte så mycket att det jag gör är olagligt”, är en möjlig tankegång. Detta gör att dissonansen inte blir lika stark.

Vad som är intressant är att personer trots att de tycker att det är fel att ladda ned gör det ändå. De går emot sig själva och sin uppfattning. Det är intressant därför att vanligtvis så agerar man utifrån sin attityd för att det är den man är, man gör ju vanligtvis som man själv tycker att man skall göra. Men när det handlar om nedladdning så är det tydligt att det inte stämmer. Detta visar på hur lätt det är att inte bry sig om dissonansen som blir, eller hur lätt det är att ändra sin egentliga attityd eller beteende när det handlar om något som är viktigt för en.

I teorin så beskrivs det att det är lättare att ändra sitt beteende efter sin attityd än tvärtom, men att det är lättare att ändra sin attityd till något om man har ett stort socialt stöd, om det är flera som tycker samma sak. Det är ju logiskt och det finns ju verkligen ett stort socialt stöd när det handlar om nedladdning eftersom det är så många som olagligt laddar ned. Eftersom så många gör det och tycker det är okej så blir man bara en i mängden om man hoppar på det. ”Det har blivit så socialt accepterat att till och med jag gör det”. (E om olaglig nedladdning)

Om de till exempel hade varit vegetarianer men plötsligt velat äta kött, så hade de gjort allt för att komma på så många argument som möjligt som gör att det känns bra för dem att äta kött. Eller om de varit rökare så hade de kommit med argument som till exempel

att men jag röker ju inte så mycket, eller, men jag har läst att snus är farligare. Som det står i teorin, man söker selektivt efter information som stöder det man vill höra. De ändrar helt enkelt sin attityd efter sitt beteende. Detsamma gäller delvis i det här fallet och då bland de med negativa attityder. Eftersom de så gärna vill ladda ned och gör det, men egentligen tycker att det är fel, så kommer de på argument som gör att det känns bra för dem att ladda ned. Detta för att få bort obalansen som uppstår i deras inre, för att de inte ska få dåligt samvete inför sig själva och för att de ska vara sanna mot sig själva.

Vad teorin om kognitiv dissonans också utgår ifrån är att vi människor inte är motiverade att göra rätt, utan motiverade till att tro att vi gör rätt. Det antagandet är intressant att applicera på nedladdningsbeteendet, därför att ingen av nedladdarna gör rätt och de vet de, men de bryr sig inte särskilt mycket om det. Istället letar de efter argument som till slut införlivas till deras egna så att de tror att de gör rätt.

### **7.3 Livsstilens påverkan på attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?**

Johansson och Miegel menar att ens värderingar är det mest centrala i ens livsstil, då de uttrycker ens personliga identitet. Bourdieu beskriver livsstilsbegreppet som ett uttryck för identitet, smak, personlighet, stil och liknande. Vi har sett ett flertal olika livsstilar och ett flertal olika attityder. I teorin så nämns det att ens val av livsstil handlar om ett navigerande i den sociala världen och genom att tillhöra en social värld så skaffar man sig en social identitet. Vi har sett tydliga exempel på personer med livsstilar ur olika sociala världar och hur deras attityder skiljer sig åt.

Något som är viktigt att ta hänsyn till är att folk med en livsstil som på något sätt innefattar musik, har med största sannolikhet mer värderingar kring sådant som rör musik än vad andra har. Därför är det också mycket lättare att utläsa deras attityder.

Även om vi inte har kunnat kartlägga deras övergripande attityder i livet så har attityder

till andra frågor än nedladdning ändå visat sig, vilket har gjort att vi har kunnat utläsa olika livsstilar. Här följer några exempel på personer som representerar olika livsstilar.

Respondent **D** kallar sig musiker och "slappare". Han lever ett "slappt" liv och gör precis det han vill. Han har inga förpliktelser och känner inte att han har någon plikt att köpa musiken han vill ha heller. Han laddar ned 20-25 skivor i månaden olagligt och han tycker att det är helt rätt. Han är bekväm och laddar hellre ned musiken för då slipper han gå och köpa den. Han ser inte en enda nackdel med att ladda ned musik olagligt från Internet. Han har en "hippie"-liknande inställning, och säger att Internet fungerar som ett forum där alla delar med sig av allt utan någon kostnad. Han är en positiv person som har lätt för att hitta positiva saker i det han gör och vill göra. Därav kan man anta att han slipper känna någon dissonans. Han umgås med folk som har samma värderingar, vilket visar sig tydligt då han bor i ett kollektiv med likasinnade människor. De lever i en social värld med gemensamma värderingar.

Respondent **E** är bilmekaniker, köper gärna skivor och tycker att det är viktigt att vara trevlig mot folk. Han har stor sympati och gillar inte att bryta mot lagar. Eftersom han själv spelar i ett hårdrocksband så förstår han allt arbetet bakom musiken, vilket gör att han förstår artisternas situation, som förlorar på att musiken laddas ned olagligt. Det gör i detta fallet att han inte laddar ned så mycket. För att beskriva hans sociala värld så utgår vi ifrån vad han själv säger, att hårdrockare tillhör de mer lojala fansen, vilka gärna går på konserter, självklart iklädda bandtröjor och godtroget köper skivan.

Respondent **J** gillar att träna och umgås med människor. Hade hon haft mer pengar så hade hon velat gå med i någon hjälporganisation. För henne är hälsan viktig och hon ser gärna att andra mår bra. Därav hennes sympati för artisterna och vad de går miste om när folk laddar ned deras musik olagligt. Ur det skapar hon sig attityder gentemot nedladdning.

Hon bortförklarar sitt nedladdande genom att säga att vänner laddar ned när de är hemma hos henne på fest och liknande. Dock medger hon att hon har ett

fildelningsprogram på sin dator. Detta tyder på att hon har en *önskan* om att inte ladda ned, och istället köpa det på skiva. Alltså är det en fråga om hennes värderingar som hon inte riktigt kan följa, och försöker därför att rättfärdiga sitt beteende genom att lägga skulden hos andra. På de sättet lyckas hon även reducera dissonansen.

Respondent **G** som har ett stort musikintresse spelar i ett band och är väl insatt i vad som händer i musiksamhället och hur saker och ting går till för de olika parterna. Han går mycket på konserter och spelar själv konserter. Den här livsstilen som han har skapar olika attityder hos honom. Till exempel så har han sagt att han inte vill att folk olagligt ska ladda ned hans musik från Internet. Den attityden grundar sig i att han vet att artister behöver skivintäkter för att ha råd att producera mer musik. Han ser sig själv där inom en snar framtid och är omgiven av folk i samma situation. Han lever därför i en social värld tillsammans med sina bandkompisar och andra folk inom samma bransch.

Respondent **A** är äldst och lägger ner mycket tid på sitt jobb som informatör vilket hon trivs med. Dock leder det till att hon inte har lika mycket tid över till annat, där ibland köpa skivor. Hennes attityd till nedladdning är påverkat av detta på så sätt att hennes nedladdningsbeteende blir som ett tidssparande alternativ.

Respondent **C** är bor hos sina föräldrar och har en bra ekonomisk situation. Detta skulle man kunna tro gör att han köper fler skivor eftersom han har råd. Istället så köper han inga skivor alls. Detta kan förklaras med hans intresse för teknik. Han kan mycket om datorer och följaktligen om fildelningsprogram, och med hjälp av detta förenklas hans nedladdningsbeteende. Dessutom finns intresset för att använda sig av datorn där.

En annan påverkande faktor är att han bor ute på landet, vilket försvårar eventuella skivinköp. Detta leder till att datorn fungerar som en länk och införskaffandet av musik blir så mycket enklare.

Giddens och Bourdieu menar att man betar sig och agerar för att uppnå en känsla av att höra hemma någonstans och att vara någon, vilket kan jämföras med att skapa sig en

social identitet genom att tillhöra en social värld. Exempel på våra respondenters sociala världar är **A** och **B**:s parrelation, **D**:s kollektivboende och **G**:s bandgemenskap. Detta är exempel på olika sociala världar. Dessa sociala världar har olika påverkan i olika situationer. **D**:s boendesituation och motto där man ska dela på allt, samt **G**:s egna musicerande är exempel på när den sociala världen har en direkt påverkan på hur de ställer sig gentemot nedladdning.

De andra respondenterna lever alla också i någon slags social värld, men sådana som inte har varit lika utmärkande under våra möten med dem. Eftersom att de inte har varit det, tyder det på att de inte har en särskilt stark påverkan på deras nedladdningsbeteende.

Johansson och Miegel menar ju på att det är värderingarna som är mest centrala i ens livsstil och de uttrycker vår personliga identitet. Om man ser till våra respondenters värderingar och vad de tycker är rätt och fel angående fildelning så skulle det vara lätt att anta att alla våra respondenter inom en grupp har samma livsstil. Exempelvis så skulle man kunna tro att alla i gruppen med positiva attityder skulle ha samma livsstil i och med att de har gemensamma värderingar i fråga om ämnet. De kan trots allt ha olika värderingar gentemot andra frågor och det är deras värderingar i stort som utgör en central kärna i deras livsstil.

Livsstil är alltså en viktig faktor för vilka attityder en person har. Det är dock inte möjligt att förutsäga en attityd utifrån deras livsstil.

Vi kan konstatera att livsstil starkt påverkar vilken attityd och vilket beteende man har. Vi har exempel på när de med liknande livsstil har samma attityder. **E** och **G** spelar båda i band och prioriterar alkohol och musik i sin vardag. Av det kan vi utläsa en liknande livsstil. Båda två har också väldigt lika argument gentemot olaglig nedladdning av musik. De ser båda negativt på utvecklingen och tycker att artisterna borde få betalt för sin musik. Även **A** och **B** har liknande livsstil. De är sambos, har en livsstil som innebär mycket jobb och inte så mycket tid till annat. De hinner inte köpa så mycket skivor och ser det som ett bra sätt att olagligt ladda ned den istället.



Intressant är också att personer som har liknande livsstil inte alls behöver ha samma attityder vad gäller nedladdning. **D**, **E**, **F** och **G** är alla musiker. Alltså är de alla insatta i musikbranschen och har ett eventuellt vinstintresse inom den. Det skulle man kunna se som ett yrke, men är ändå också en viktig del i deras livsstil. Dock har vissa av dem väldigt skilda attityder. **E** och **G** som är som vi tidigare nämnt negativt inställda till fenomenet, medan **F** och **D** är positiva till det. **D** ser ingen anledning till att betala för musik. Vi tycker att det är konstigt att det skiljer sig så. Det är svårt att förklara varför deras attityder skiljer sig så mycket åt, men vi antar att det dels handlar om hur man ser på den teknologiska utvecklingen och hur villig man är att acceptera den. Men också deras inställning till hur artisterna själva drabbas av detta. **D** och **F** som inte tror att artisterna själva drabbas så mycket ekonomiskt av den olagliga nedladdningen, medan **E** och **G** poängterar att det är fel att stjäla någons musik.

Det är intressant om man jämför dessa musiker med några musiker vi skrivit om i bakgrunden. Dogge Doggelito som har sagt att alla nedladdare är svikare som inte stödjer fattiga musiker. Han hävdar att banden kommer att dö ut och att bolagen aldrig drabbas. Radio Dept är ett annat svenskt band som tycker tvärtom. De tackar Internet för sin internationella framgång. De säger att de får mejl från Kina och Chile där de inte har släppt någon skiva. Detta är ju exempel på två stycken med samma livsstil men med helt olik attityder till det.

#### **7.4 Huvudsakliga resultat**

Vi har märkt tydliga skillnader vad gäller våra respondenters attityder till olaglig nedladdning av musik. Fyra av tio respondenter hade övervägande positiva attityder. Tre av tio hade övervägande negativa attityder och tre av tio hade blandade attityder. De positiva argumenten som framgått är:

Lättillgängligheten och att det är gratis. Man kan provlyssna och upptäcka ny musik samt få tag på sådant som annars kan vara svårt att få tag på. Ur artisters synvinkel ses det som positivt att de kan nå ut med sin musik. De tror inte att artister drabbas så

mycket av den minskade skivförsäljningen utan att det är skivbolagen så gör det, vilket de inte tycker gör så mycket. Artister kan hitta andra sätt att få in pengarna på så som till exempel konserter.

De negativa argumenten låter såhär: Man stjälar någons musik, vilket i slutändan gör att artisterna inte har råd att producera mer musik och att skivaffärer då också försvinner.

De pekar även på lagen som ger stränga straff.

Man bör stödja artisterna genom att köpa deras skivor. Kvaliteten på nedladdat material är oftast sämre än det man köper. De ser det även som negativt att skivbolagen på sikt försvinner.

Sambandet mellan attityd och beteende ser olika ut för olika personer. Personer med övervägande positiva attityder gentemot fildelning upplever ingen kognitiv dissonans (tankekonflikt eller obehag) då deras attityder och beteenden överensstämmer. De agerar utifrån vad de anser vara rätt.

Personer med övervägande negativa attityder gentemot fildelning upplever, enligt teorin, kognitiv dissonans då deras attityder inte överensstämmer med deras beteende. De tycker att det är fel att ladda ned, men gör det ändå. Den obalans som de reducerar de genom att ändra sitt beteende efter attityden och laddar ned mindre. På så sätt väger de upp obalansen och det känns mer rätt att ladda ned. De reducerar även obalansen genom att ändra sin attityd även om det inte är lika utmärkande. Det gör de genom att framföra argument som gör att det känns bättre och inte lika fel för dem att ladda ned.

Livsstil är en viktig faktor för vilka attityder en person har. Vi har sett fall där personer med liknande livsstil har samma attityd. Samtidigt har vi sett fall där de med liknande livsstil inte alls har samma värderingar.

Vi har kunnat utläsa olika sociala världar vilka kan skapas av en intressegemenskap som att spela i band eller att leva i en parrelation.

## 8. Slutdiskussion

Vi tycker att vår undersökning visar på mycket intressanta resultat. Att folk har olika åsikter om olaglig nedladdning var vi på förhand medvetna om, men att en så stor andel av våra respondenter var övervägande negativa var vi något förvånade över. För att se till deras egen del, är det ju väldigt ekonomiskt och smidigt att ha möjligheten att ladda ned. Därför trodde vi i stort sätt alla skulle ställa sig positiva till det. Det är visserligen några som själva spelar i band och kan tänkas ha ett visst egenintresse i att folk fortfarande betalar för skivor, men två av dem var ju ändå övervägande positiva till fildelning. Att sedan folk som inte har något ekonomiskt intresse i det är så pass starkt emot det, med hänsyn till artister är för oss mycket intressant.

En annan intressant sak som kommit fram är tankarna kring hur musikdistributionen kommer att se ut i framtiden. Många tror att skivan snart har spelat ut sin roll, och åsikterna kring det är delade. En del menar på att det är en positiv utveckling och att det bara är bakåtsträvare som står i vägen för det och att digitaliseringen är det nya och mer smidiga sättet. Samtidigt har vi stött på skivsamlare som ser den fysiska produkten som en viktig del för införskaffandet av musik.

Även tankar om huruvida skivbolag kommer finnas kvar är olika. Några menar på att en värld utan skivbolag ger större makt åt musikerna själva där Internet står för spridandet av musik utan behov av mellanhänder som skivbolag.

Vi har utöver detta kunnat bekräfta vad tidigare undersökningar har kommit fram till. Till exempel så har vi sett att ungdomar har goda kunskaper om fildelning och lagstiftningen kring det. I alla fall vet de att det är olagligt, men en del tycks tro att lagstiftningen är hårdare än vad den faktiskt är. En annan undersökning visade på att fildelning bidrar till att filbytare utvecklar nya intressen. Detta kan vi bekräfta i den mån att nästan alla ser möjligheten att ladda ned som ett sätt att upptäcka ny musik som de annars aldrig skulle få tag i.

En ytterligare undersökning visade på att de stora skivbolagen måste förstå vikten av mervärdesskapande aktiviteter för att tillfredsställa konsumenterna. Detta har även framkommit bland våra respondenter, vilka menar att skivan måste ha ett mervärde för att det ska finnas en anledning till att köpa den. Musiken finns ju ändå på nätet och det kan då kännas onödigt att betala för den. Detta kan jämföras med ytterligare en tidigare undersökning som visade att nedladdningen av musik inte bör ses som ett hot mot skivan, för att det som laddas ned inte uppfyller alla syften som konsumenten har. Detta stämmer inte riktigt med det vi har fått fram. Visserligen resonerar en del av våra respondenter så, men flertalet säger också att de idag köper mindre skivor tack vare möjligheten att ladda ned.

Något som hade varit intressant att undersöka vidare är hur ens identitet och personlighet påverkar hur man hanterar en kognitiv dissonans. Kanske ett fall för psykologin. Men vi har under analysens gång stött på exempel där vi resonerat att vissa personlighetsdrag såklart påverkar hur de hanterar dissonansen. Ett exempel handlar om en av våra respondenter som var väldigt positiv till allting, vilket gjorde att vi tänkte att han måste ha lättare för att ändra sin attityd efter sitt beteende, alltså ha lättare för att komma på positiva argument till varför det han gör känns bra och rätt. Det hade varit intressant att ha med en sådan del i analysen också, men det kändes som att vi hade för lite underlag för att göra en sådan psykologisk analys.

Vi är i vilket fall nöjda med vår undersökning och vår insats. Vi har vid ett flertal tillfällen funderat över om det inte hade vart bättre om vi gjorde så och så, men vi tycker att det här blev ganska bra i slutändan.

## 9. Sammanfattning

I takt med att Internet har fått en allt större och betydande roll för människor så har intresset för olaglig nedladdning av musik (fildelning) på Internet ökat. Eftersom detta är olagligt med undantag för ett fåtal lagliga nedladdningssidor, så medför det förutom lagbrott, ett stort hot mot hela musikindustrin.

Fler än en miljon människor använder sig av fildelningsprogram, då man laddar ner musik och filmer. Hälften av alla män mellan 16-24 år har någon gång använt ett fildelningsprogram. Andelen kvinnor som använt sig av fildelningsprogram är mindre än hälften så stor som bland männen.

Vi har undersökt ungdomars/unga vuxnas attityder till olaglig musiknedladdning och jämfört det med deras beteende, och slutligen kopplat samman det med livsstil och identitet. Vi har använt oss av livsstil/identitet och attityd, som teoretiska perspektiv. Våra frågeställningar var följande.

- 1. Vad har ungdomar/unga vuxna för attityder till olaglig nedladdning av musik?**
- 2. Hur ser sambandet ut mellan attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ner musik?**
- 3. Livsstilens påverkan på attityd och beteende hos ungdomar/unga vuxna som olagligt laddar ned musik?**

För att undersöka attityder och beteende anser vi att det ett måste att använda sig av en kvalitativ metod för att på ett djupare plan komma åt respondenterna.

Vi valde att intervjua tio stycken ungdomar/unga vuxna mellan 18 och 29 år.

Vi har märkt tydliga skillnader vad gäller våra respondenters attityder till olaglig nedladdning av musik. Fyra av tio respondenter hade övervägande positiva attityder. Tre av tio hade övervägande negativa attityder och tre av tio hade blandade attityder.

Lättillgängligheten och att det är gratis. Man kan provlyssna och upptäcka ny musik samt få tag på sådant som annars kan vara svårt att få tag på. Ur artists synvinkel ses det som positivt att de kan nå ut med sin musik .

Man stjälar någons musik, vilket i slutändan gör att artisterna inte har råd att producera mer musik och att skivaffärer då också försvinner. De pekar även på lagen som ger stränga straff.

Sambandet mellan attityd och beteende ser olika ut för olika personer. Personer med

övervägande positiva attityder gentemot fildelning upplever ingen kognitiv dissonans (tankekonflikt eller obehag) då deras attityder och beteenden överensstämmer.

Personer med övervägande negativa attityder gentemot fildelning upplever, enligt teorin, kognitiv dissonans då deras attityder inte överensstämmer med deras beteende. De tycker att det är fel att ladda ned, men gör det ändå. Den obalans som de reducerar de genom att ändra sitt beteende efter attityden och laddar ned mindre. På så sätt väger de upp obalansen och det känns mer rätt att ladda ned. De reducerar även obalansen genom att ändra sin attityd även om det inte är lika utmärkande. Det gör de genom att framföra argument som gör att det känns bättre och inte lika fel för dem att ladda ned. Livsstil är en viktig faktor för vilka attityder en person har. Vi har sett fall där personer med liknande livsstil har samma attityd. Samtidigt har vi sett fall där de med liknande livsstil inte alls har samma värderingar.

Vi har kunnat utläsa olika sociala världar vilka kan skapas av en intressegemenskap som att spela i band eller att leva i en parrelation.

## 10. Referenslista

### Böcker:

Angelöw, Bosse och Jonsson, Thom (2000) *Introduktion till socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur

Berglund, Stig-Arne (1998) *Val av livsstil*. Umeå: Umeå universitet

Berkowitz, Leonard (1974) *Socialpsykologi*. Stockholm: Aldus

Burnett, Robert och Wikström, Patrik (2004) "Fonogram". I *MedieSverige. Statistik och analys*. Göteborg: Nordicom

Giddens, Anthony (2001) *Sociologi*. Cambridge: Polity Press

Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Narayana Press

Löfgren, Anders och Norell, Margareta (1992) *Att förstå ungdom: identitet och mening i en föränderlig värld*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium AB

Östbye, Helge och Knapkog, Karl och Helland, Knut och Larsen, Leif Ove (2003) *Metodbok för medievetenskap*. Trelleborg: Liber

### Annan litteratur:

Bergner, Tobias och Marklund, Ronnie (2005) *Ökad tillgänglighet av musik på Internet och dess betydelse för skivbolagen: En fallstudie baserad på två skivbolag*. C-uppsats, Luleå tekniska universitet/Industriell ekonomi och samhällsvetenskap/Industriell marknadsföring och e-handel

Wikström, Patrik (2006) 'Skivbolagen har fastnat i plasten' Ur doktorsavhandling.  
Karlstad Universitet

### Internetsidor:

Glöd (2005) *Piratkopiering – vad gäller?*

<[www.glod.se/t/Article\\_462.aspx](http://www.glod.se/t/Article_462.aspx)>

070422

Ifpi (2007) *Allmänt om antipiratverksamhet*

<[www.ifpi-se/antipiracy.aspx](http://www.ifpi-se/antipiracy.aspx)> 070414

Johnsson-Smaragdi, Ulla (2001) *Stor digital klyfta mellan könen* Växjö Universitet

<[www.vxu.se](http://www.vxu.se)> 070402

Nordin, Maria (2006) 'Eagly & Chaiken' 'Festinger' 'Secord & Backman' Ur Attityder

<<http://www.pedag.umu.se/utbildning/P-programmet/kurser/2005/basblock/Kurs7mom2/PIMAttityder1.pdf>> 070403

Statistik från SCB (2006)

<[www.scb.se](http://www.scb.se)> 070502

### Tidigare forskningsreferenser:

Adermon, Adrian (2007) *Har illegal fildelning orsakat minskad skivförsäljning i Sverige?: En empirisk studie*. D-uppsats, Uppsala universitet/Nationalekonomiska institutionen

Bazancyr, Star och Carnö, Tim (2004) *Fildelning bortom rätt och fel: en studie om fildelning och filbytare*. C-uppsats, Södertörns högskola/Institutionen för kommunikation, teknik och design



Deumic, Almedina och Tran, Tuyet-Tu och Canales Olguin, Rodrigo (2006) *Upphovsrättslagen-Hur effektiv är den nya lagen och har den lyckats påverka attityderna hos fildelare?*. C-uppsats, Högskolan i Jönköping/IHH, Informatik

Ek, Viktor och Larsson, Johan (2007) *Svenska skivbolag: om de nya förutsättningarna*. C-uppsats, Södertörns högskola/Institutionen för ekonomi och företagande

Ekenberg, Malin och Hedenbjörk, Angelica (2005) *É dé laddat?: ett arbete om fildelning och nedladdning av musik på Internet*. D-uppsats, Luleå tekniska universitet/Industriell ekonomi och samhällsvetenskap/Samhällsvetenskap

Lindhqvist, Erica (2000) *Kan digitala informationsbärare ersätta analoga? – en studie om musikkonsumtion*. D-uppsats, Lunds universitet/Department of Business Administration

Nettleingham, Maria och Ngo, Bobo och Olsson, Karin (2005) *Nedladdning av musik- En studie av vilka faktorer som påverkar nedladdning av musik via fildelningsapplikationer*. C-uppsats, Lunds universitet/Department of Informatics

Siljac, Stjepan och Johansson, Marie (2006) *Vad driver individer till nedladdning – en studie kring piratkopiering*. C-uppsats, Lunds universitet/Department of Informatics

Strand, Carl (2006) *The Instant Generation:-hur ser ungdomars attityder till fildelning ut?* C-uppsats, Uppsala universitet/Medier och kommunikation

Svensson, Johan (2005) *Toner för miljoner: en studie av musikmarknaden ur ekonomiskt teoretiskt perspektiv*. D-uppsats, Linköpings universitet/Ekonomiska institutionen

# Intervjuguide

## Livsstil

Ålder?  
Kön?  
Sysselsättning?  
Boende?  
Fritidssysselsättning?  
Vad har du för Intressen?  
Hur ser en typisk vardag ut för dig?  
Vad anser du viktigt i din vardag?  
Vad tror du att du lägger ner mest pengar på? Resor, nöjen  
Vad skulle du vilja lägga ner mest pengar på?

## Nedladdning

Vad anser du om att olagligt ladda ner musik från Internet? (Fördelar/nackdelar för dig som privatperson?)

Hur ofta laddar du ner musik från Internet?

Varför laddar du ner musik från Internet?

Hur många låtar laddar du ner varje gång?

Använder du någon speciell nedladdningssida eller flera olika och varför?

Köper du skivor, i så fall hur mycket och varför?

Vad tycker du om priserna på skivor som säljs idag?

Har din skivkonsumtion påverkats av möjligheten att ladda ner musik gratis?

Lyssnar du mer på musik nu när det går att ladda hem den gratis?

På vilket sätt har din musikkonsumtion förändrats sedan du börjat ladda ner musik?

Lyssnar du på samma sorts musik nu som innan du började ladda ner musik?

Vad ser du för för/nackdelar för artisterna, när folk laddar ner deras musik gratis?

Vad tror du att artisterna tycker om att man laddar ner deras musik gratis?

Hur påverkar det dig?

Vilken tycker du är den största nackdelen med att ladda ner musik gratis, varför?

Vilken tycker du är den största fördelen med att ladda ner musik gratis, varför?

Vad tror du att olaglig nedladdning av musik kan få för konsekvenser i längden, för privatpersoner såväl som musikindustrin?

